

האתגר הפנימי של חמאס

ההשפעה הפוליטית והאידיאולוגית של ארגונים סלפיסטים אלימים ברצועת עזה

בנדטה ברטי

לנוכח בידודה הפוליטי והבינלאומי של רצועת עזה, ולנוכח מאמציה הבלתי פוסקים של תנועת חמאס להגביל את חופש העיתונות בעזה ולפקח עליו, קשה להעריך את מידת הסמכות והשליטה שחמאס מסוגלת לאכוף על תושבי הרצועה. הנרטיב הרשמי מציג ממשלת חמאס השולטת ברצועת עזה שליטה מלאה, זוכה לתמיכה עממית רחבה, ואינה נזקקת להתמודד עם התנגדות פוליטית או צבאית. על אף אחיזתו החזקה של הארגון ברצועת עזה, הרי אירועים כמו חטיפתו של פעיל השלום האיטלקי ורציחתו בידי תא סלפיסטי מקומי, וסירובם החוזר ונשנה של הסלפיסטים לקבל את הגבלות החמאס על ירי טילים לעבר ישראל הדגישו את מצב היחסים המתוח והלא יציב בין ממשלת חמאס לבין ארגונים סלפיסטים אלימים הפועלים בתוך רצועת עזה.

מטרתו של מאמר זה להציג את מקורות התנועה הסלפיסטית האלימה ברצועת עזה ואת התפתחותה, ולנסח בבירור את מהותו ועוצמתו של האיום של תנועה זו על חמאס וממשלתה הן פוליטית והן צבאית. ועוד נדונה במאמר ההשפעה האפשרית של התנועה הסלפיסטית על האסטרטגיה המדינית והארגונית הרחבה יותר של חמאס.

מי הם הסלפיסטים האלימים ברצועת עזה?

הסלפיה זו תנועה בזרם הסוני בדת האסלאם, המבקשת לחדש את האסלאם בצורתו הקדומה. תנועה זו נוכחת ברצועת עזה מראשית שנות השבעים של המאה ה-20, מאז שכמה אנשי דת פלסטינים שהתאמנו בסעודיה חזרו לרצועת עזה להפיץ את חזון האסלאם שלהם, ובראשם השייך סאלים שאראב.¹ זרם לא-

ד"ר בנדטה ברטי היא חוקרת במכון למחקרי ביטחון לאומי

אליהם זה של הסלפיה, שמייצגות אותו כיום תנועות כמו "הזרוע הפלסטינית" בראשות "מפלגת השחרור" ("חזב אל-תחריר"), נותר בשנות השמונים והתשעים כוח שולי למדי בזירה הפוליטית הפלסטינית.² ארגונים לא-אלימים אלה קוראים להקמת חליפות פאן-אסלאמית ולהתנגדות לממשלה בראשות חמאס, אך אין להם התמיכה העממית והלגיטימציה הנדרשים כדי להוות כוח פוליטי ממשי או כדי לסכן באופן משמעותי את המונופול של חמאס ברצועת עזה.

לעומת זאת, תאים סלפיסטים אלימים מייצגים תופעה חדשה למדי, העלולה להגביר את אי-היציבות. תאים אלה החלו לפעול זמן לא רב לפני נסיגת ישראל מרצועת עזה בשנת 2005, ומאז הגבירו מאוד את נוכחותם ופעילותם, בעיקר לאחר השתלטות חמאס על רצועת עזה.³

ארגונים סלפיסטים אלימים מייצגים רשת רופפת של קבוצות קטנות של טרוריסטים פלסטינים הפועלים מטעם עצמם, החולקים רקע אידיאולוגי ושאיפות משותפות, ומעוניינים לקרוא תיגר על ההגמוניה של ארגונים אסלאמיים מבוססים יותר, כמו חמאס וממשלתו והג'האד האסלאמי הפלסטיני. עמדתם הובעה בתמציתיות בדברי אבו עבדאללה, מנהיג הארגון כתא'איב אל-תווחיד, שקבע כי מטרת ארגונו הן "להפיל את שלטון חמאס ולהקים חליפות אסלאמית ברצועת עזה".⁴ יעד יומרני זה אכן נראה לא מציאותי, אך הוא משקף את העמדה העוינת של הארגון כלפי חמאס.

ארגונים אלה סבורים, שחמאס לא הייתה צריך להשתתף במערכת הפוליטית החילונית הפלסטינית ולהתמודד בבחירות שנת 2006, וכי בעקבות השתתפות זו איבדה התנועה בהדרגה את אופיה האסלאמי. יתרה מכך, מבחינה פנים-פלסטינית הם סבורים שאין חמאס עושה די כדי ל"אסלם" את החברה הפלסטינית ברצועת עזה, ואין הם שבעי רצון מהעשייה האסלאמית של חמאס בכל הקשור לאכיפת השריעה ולהתקדמות לקראת הקמת ממשלה אסלאמית. התנועה הסלפי-ג'האדית גם ביקורתית מאוד לגבי הפסקת העימות הישיר של החמאס עם מדינת ישראל, והיא מאשימה את הארגון בכך שנעשה "מתון" מדי. ובתוך כך, הג'האדיסטים הפלסטינים תומכים בגלוי באסטרטגיה של ג'האד נגד מדינת ישראל.

הסלפיסטים הפלסטינים האלימים חולקים אוריינטציה ג'האדיסטית על-לאומית, והם שואפים לקשר

הארגונים הסלפיסטים סבורים, שחמאס לא היה צריך להשתתף במערכת הפוליטית החילונית הפלסטינית ולהתמודד בבחירות שנת 2006, וכי בעקבות השתתפות זו איבדה התנועה בהדרגה את אופיה האסלאמי

את המטרה הפלסטינית הלאומית עם רשת הג'האד העולמי הרחבה יותר. משמע, סלפי-ג'האדים ברצועת עזה מזדהים אידיאולוגית עם ארגונים כמו אל-קאעדה, ורואים בו, כמו בתנועות סלפיסטיות אלימות אחרות ובהן "פתח-אל-אסלאם"

הלבנוני, דגם שיש להעתיקו לשטחים הפלסטיניים.⁵ בריאיון בשנת 2008 לעיתון **דר שפיגל** אמר הפעיל הסלפיג'האדי אבו מוסטפא, חבר בתנועה הסלפיסטית ברצועת עזה: "מרגיש בדיוק כמו אל-קאעדה, וחושב כמותו".⁶

על אף הקשרים האידיאולוגיים החזקים בין הסלפיסטים האלימים ברצועת עזה לבין רשת הג'האד העולמי, יש עד כה מעט מאוד ראיות התומכות בקיומם של קשרים ארגוניים או מבצעיים בין ארגונים הפועלים ברצועת עזה לבין ארגוני טרור בינלאומיים כמו אל-קאעדה. התנועה הסלפיסטית עודנה פלסטינית ברובה אף-על-פי שבשנים האחרונות, שבו מעיראק כמה מיליטנטים זרים, מהם שנכנסו לרצועת עזה דרך מצרים, לכאורה כדי להצטרף לשורות התנועה הג'האדיסטית המקומית.⁷ התנועה מורכבת אפוא ברובה הגדול ממקומיים פלסטינים, טרוריסטים, הפועלים מטעם עצמם ובהם גם מי שהיו חברי הפת"ח,⁸ ובצד מספר גדל והולך של מיליטנטים מנוכרים משורות חמאס, שמשום אכזבתם מן ה"דחף המתון" של הארגון, הצטרפו לשורות הסלפיסטים האלימים.⁹

הערכת מספרם המדויק של המיליטנטים הסלפיג'האדים הפעילים קשה בהעדר נתונים מהימנים. הן למנהיגים הסלפיסטים והן לארגון הפת"ח יש עניין בניפוח המספרים האמיתיים של החברים בשורותיהם, ולעומת זה נטה חמאס להמעיט מעוצמתו של איום זה.¹⁰ על-פי הערכה זהירה, מספר המיליטנטים הסלפיג'האדים ברצועת עזה הוא בין 2500 ל-3,000 איש.¹¹ גם מיפוי ממצה של הארגונים הפעילים זו משימה מרתיעה, שכן פלגים קיימים קורסים ונעלמים, קבוצות זעירות צצות חדשות לבקרים, ורבים מהתאים הקטנים הקשורים בקשר רופף מאמצים מגוון של שמות כדי להוציא תחת שמות אלה את התקפותיהם אל הפועל.¹² אף-על-פי-כן אפשר לזהות כמה ארגוני "ליבה" מבוססים יותר מאחרים. מבחינה כרונולוגית, אחד הארגונים הסלפיג'האדים הראשונים שקמו בשנת 2006 ועדיין פעיל הוא "צבא האסלאם" (ג'ייש אל-אסלאם), שהוקם בידי חבר לשעבר בוועדות ההתנגדות העממית, מומתאז דורמוש, מחמולת דורמוש רבת העוצמה ברצועת עזה.¹³ הארגון התפרסם בראשונה כאשר השתתף, יחד עם גדודי אל-קאסם של חמאס וכן גדודי צלאח-א-דין, בחטיפתו של חייל צה"ל גלעד שליט ביוני 2006, וכן בעת שפיקח על חטיפתו של עיתונאי הבי.בי.סי אלן ג'ונסטון בשנת 2007.¹⁴ חטיפת העיתונאי תוכננה ככל הנראה כדי לקרוא תיגר על ההגמוניה הפוליטית של חמאס ברצועת עזה, והיא שימשה דוגמה לפוליטיקה המבוססת על "חמולות", המנסה לרתום אידיאולוגיה ג'האדיסטית אלימה כדי להשיג לגיטימיות נוספת מבית. עם זאת חשף הארגון את נטייתו ותמיכתו בג'האד העולמי בכך שכך את שחרורו של ג'ונסטון עם זה של המטיף מארגון אל-קאעדה, אבו-קתאדה הפלסטיני, שהוחזק בבריטניה.¹⁵

בתגובה על חטיפה זו החליטה חמאס להצר את צעדי הארגון וחבריו, לצמצם את גודלו ואת חשיבותו וגרמה ל"צבא האסלאם" להתארגן מחדש ולמקד מחדש את פעילותו בעיקר נגד מטרות פנים, למשל עסקים הנחשבים "מושחתים" או "לא-אסלאמיים", או נגד הקהילה הנוצרית.¹⁶ גם אם צומצם בגודלו, הארגון עודנו פעיל, ובשנת 2009, היה "צבא האסלאם" מעורב, כנראה, באימון ג'האדיסטים מצריים מ"אל-זיתון", ארגון ששאב את השראתו מאל-קאעדה, ותכנן להתנקש בחייו של שגריר ישראל במצרים.¹⁷ בדצמבר 2010 היה ארגון זה מעורב בשיגור טילים לעבר ישראל.¹⁸

ארגון סלפי-ג'האדי מקומי אחר ומבוסס היטב הוא "צבא האומה" (ג'ייש אל-אומה), שנוסד בשנת 2007 בראשות אבו חאפז אל-מקדיסי.¹⁹ ארגון זה התמקד בשיגור טילים, בפיצוץ מטעני חבלה ובירי פגזים לעבר ישראל²⁰ – לעתים קרובות בהתעלמות מופגנת מקריאות חמאס לשמור על הפסקת אש לא פורמלית עם ישראל – ונמנע מלקחת אחריות על תקיפת מטרות פנים-פלסטיניות.²¹ עמדת הארגון הייתה התנגדות לחמאס משום שלדברי מנהיגו: "אנו סבורים כי החמאס אינו מיישם את שלטון אללה על פני הארץ, ואינו מיישם ואינו אוכף דבר מפסיקת השריעה".²² היחסים בין ארגון זה לבין חמאס היו מתוחים בשנים האחרונות בעוד שלטונות חמאס עוצרים ומשחררים מפעם לפעם את לוחמי הארגון ואת ראשיו ובהם מנהיג הארגון אל-מקדיסי.²³

דוגמה חשובה אחרת לארגונים סלפי-ג'האדיים פלסטיניים היא "חיילים תומכי אללה" ("ג'ונד אנצר אללה"), שנוסד בשנת 2008 ברפיח בידי אבו עבדאללה אל-מוהג'ר (אבו עבדאללה אל-סורי) יליד סוריה.²⁴ "ג'ונד אנצר אללה" הוא אחד מהארגונים הסלפים הפלסטיניים האלימים וזאת בעיקר בשל תפקידו בהתנגשויות שאירעו באוגוסט 2009 בין ממשלת חמאס לבין הסלפיסטים ברצועת עזה. התנגשויות דמים אלה היו הקשות ביותר בתולדות האלימות הפנימית בקרב הפלסטינים בשנים האחרונות. עימות כזה אירע בתגובה על הצהרותיו של עבד אל-לטיף מוסא, אחד ממנהיגי הארגון, נגד חמאס. מוסא, המשמש גם האמאם של מסגד "אבן תיימיה" ברפיח (אחד ממוקדי הסלפיה האלימים ברצועת עזה), הכריז על הקמת ה"אמירות האסלאמית" של רפיח, וזאת כהתרסה גלויה כלפי ממשלת חמאס וכן כקריאת תיגר על הריבונות שלה בחלקים מרצועת עזה.²⁵ צעד זה נתקל בתגובה צבאית נוקשה מאוד של ממשלת חמאס, וזו הובילה לעימות אלים בין שני הארגונים. העימות הסתיים במותם של 29 איש, והנחית מכה ניצחת על "ג'ונד אנצר אללה" ועל יכולתו הארגונית.²⁶ מאז שמר הארגון על פרופיל נמוך יחסית, ובד בבד המשיך לגייס חברים חדשים ולקדם את האידיאולוגיה שלו.²⁷ לאחר המכה שספג באוגוסט 2009, שב "ג'ונד אנצר אללה" והגיה באוקטובר 2009 ובמרס 2010, ולקח אחריות על ירי טילים לעבר ישראל.²⁸

בסקירה קצרה זו של הארגונים הסלפִי־ג'האדים הפעילים העיקריים יש לכלול גם את ה"ג'אללאת" (רעם מתגלגל), מקבץ של תאי מיליטנטים הקשורים בקשר רופף, שבראשם עומד, ככל הידוע, מחמוד טאלב, לשעבר מנהיג בזרוע הצבאית של חמאס. על־פי דיווחים החליט טאלב לערוק ולהצטרף לשורות הסלפים האלימים במחאה על החלטת החמאס להתמודד בבחירות שהתקיימו ברשות הפלסטינית בשנת 2006.²⁹ בעזה עצמה ביצעו ארגוני ג'אללאת פיגועים בבתי קפה אינטרנט מקומיים, ונטלו אחריות הן לפיצוץ ביתו של ד"ר מרואן אבוראס, חבר המועצה הפלסטינית המחוקקת מטעם חמאס,³⁰ והן לפיצוץ בנייני משטרת הביטחון של חמאס באוגוסט 2009, וזה בתגובה על מכה שהנחית חמאס על הסלפים ברפיח.³¹ בד בבד המונח "ג'אללאת" משמש את בכירי חמאס לכנות את כל התאים הסלפִי־ג'האדים הפעילים ברצועת עזה, בעוד פרשנים במערב התכוונו במונח זה לסלפים אלימים שערקו משורות חמאס, או לאלה המקיימים השתייכות כפולה לחמאס ולג'האדיסטים הפועלים מעזה.³² הבלבול הרווח בדבר משמעותו המדויקת של המונח הוסבר חלקית בדברי מי שנחשב מנהיג הארגון, מחמוד טאלב, שהודה בריאיון לעיתון אל־איאם: "אין שום ארגון המכונה ג'אללאת. אנשים נתנו לנו שם זה בתחילת עבודתנו".³³ דברים אלה מחזקים את ההנחה, שהמונח מציין רשת רופפת מאוד של מיליטנטים, ולא דווקא ארגון מוגדר.

נוסף על שחקנים מוכרים אלה, ארגונים חדשים עולים וצומחים בתוך עזה,³⁴ והם מצטרפים לשורות הסלפִי־ג'האדים המבוססים בפעולות תקיפה הן של מטרות "לא־אסלאמיות" בתוך רצועת עזה, והן מטרות בישראל. מראשית שנת 2011 נצפתה עלייה ניכרת במספר התקפות הטילים שביצעו ארגונים אלה על מדינת ישראל,³⁵ ועלייה זו מסמנת מגמה של אקטיביזם מוגבר של הקבוצות הרדיקליות האלה. אירוע אחר שחיזק עוד את התפיסה ולפיה קבוצות סלפיות אלימות הפועלות מעזה ממשיכות להיות פעילות היה חטיפתו של פעיל השלום האיטלקי ורציחתו באפריל 2011.³⁶ הקבוצה שנטלה אחריות לחטיפה, "ארגון האיחוד והג'האד", ביקשה תחילה את שחרורו של אחד ממנהיגי הארגון, שנעצר בידי חמאס במרס 2011,³⁷ ובהמשך רצחה את בן הערובה בטרם התקדמו המגעים עם חמאס. במקרה זה הגיב שלטון חמאס באיתורם וברציחתם של האחראים לחטיפה ולרצח, פעולה שהעבירה מסר תקיף לתאים הג'האדיסטים המקומיים.

ההתמודדות עם האיום הסלפי

מהסקירה לעיל עולה בבירור, כי מאז השתלטה תנועת חמאס בכוח על רצועת עזה בשנת 2007, ממשלת חמאס בעזה מתמודדת עם איום פנימי על סמכותה ועל שליטתה ברצועת עזה. מנקודת מבט צבאית, הן הנחיתות המספרית והן הנחיתות המבצעית של התאים הסלפִי־ג'האדים, וכן העדר התיאום הכללי בין הקבוצות

הרדיקליות השונות, תורמים לצמצום משמעותי בעוצמת האיום הנשקף לחמאס. ארגונים אלה אינם מהווים כיום יריב שקול לחמאס, והם לא יוכלו למוטט בכוח את ממשלת חמאס או להשתלט על רצועת עזה. לפיכך מנקודת מבט צבאית בלבד, האיום הסלפי הוא מטרד יותר משהוא אתגר אסטרטגי.

למרות חולשתם הצבאית היחסית, האתגר שארגונים אלו מציבים עודנו ממשי. ראשית, הרשת הסלפית האלימה מגלמת איום אידיאולוגי על ממשלת חמאס משום הטלת הספק בזהותו האסלאמית ובמחויבותו למלחמה בישראל. להאשמות אלו יש השפעה ממשית על קביעת המדיניות של חמאס, שכן התנועה האסלאמית והממשלה גם יחד חשות מאוימות נוכח האשמות כאלה, וכך הן חשות לחץ מוגבר להפגין בפומבי את מחויבותן הן להקמת מערכת אסלאמית בתוך רצועת עזה, והן לתמיכה באידיאל של ג'האד נגד מדינת ישראל. האשמות אלה והתפיסה המובלעת ולפיה נעשתה חמאס "מתונה מדי" הן מקור לדאגה אמיתית בעבור חמאס, בייחוד נוכח הצלחתה של האידיאולוגיה הסלפי-ג'האדית לצבור ציבור תומכים ברצועת עזה, לעתים תוך פנייה לחברי תנועת חמאס עצמם. את ההצהרות של ממשלת חמאס בשבח אוסמה בן לאדן לאחר שנהרג, יש להבין בהקשר של המלחמה המתמשכת על "לבם ונפשם" של האוכלוסייה הרדיקלית ביותר ברצועת עזה.³⁸ בד בבד הגיבה חמאס על האתגר האידיאולוגי הזה בהשקעת מאמץ רב מבעבר בביסוס שליטתו במוסדות דת ברצועת עזה, למשל באמצעות הסתמכות על משרד ההקדשים לביצור שליטתו בתשתית האסלאמית, ובכלל זה מסגדים, אגודות צדקה וכן ארגונים ואגודות אסלאמיים אחרים, תוך כדי חיפוש דרכים לבודד מסגדים המצויים תחת השפעה סלפית.³⁹

שנית, ארגונים אלה מציבים לחמאס אתגר ארגוני, שכן הסלפים האלימים הצליחו לגייס חיילים פשוטים משורות החמאס. הסלפיסטים האלימים שבו את לבם של חברים מאוכזבים רבים מן האגף הצבאי של חמאס. מומחים שבו והצביעו על הקשר בין קבוצות של ה"ג'אללאת" לאנשי חמאס, והפנו את תשומת הלב למקרים רבים של חברות כפולה בזרוע הצבאית של חמאס ובתאים סלפיסטים אלימים.⁴⁰ במובן זה המגמה הסלפי-ג'האדית מאיימת על לכידותה ואחדותה של חמאס. כדי להתמודד עם בעיה זו נקט הארגון בסדרה של אמצעים לפיקוח יעיל וטוב יותר על חייליו הזוטרים.

הרשת הסלפית האלימה
מגלמת איום אידיאולוגי
על ממשלת חמאס משום
הטלת הספק בזהותו
האסלאמית ובמחויבותו
למלחמה בישראל

לדברי שר הפנים של חמאס, פתחי חמאד, ביצע הארגון בחינה מחודשת של נוהלי הגיוס וההכשרה שלו, ו"הקפיא" את חברותם של כל אנשי חמאס שנחשדו בפעילות בחוגים סלפי-ג'האדים.⁴¹ הדבר מעיד על כך שתנועת חמאס מודאגת מאוד מהעלייה האפשרית של קבוצות פרו-סלפיות בזרוע הצבאית שלה, וכן

מעריקה אפשרית של אנשי חמאס ומן האפשרות שהארגון יאבד מגע עם חלק מציבור הבוחרים שלו בתוך רצועת עזה.

שלישית – וזו אולי הנקודה החשובה ביותר – בשנים האחרונות עמדו קבוצות אלו בחזית ההתקפות על ישראל, מה שהציב אותן בעמדת כוח והשפעה שאפשרו להם ליזום הסלמה באלים נגד מדינת ישראל, וכך להתערב באסטרטגיה ארוכת הטווח של החמאס ברצועת עזה ואף לחבל בה.

בשל כל הסיבות שנמנו לעיל שינתה חמאס את מדיניותה כלפי הארגונים האלה, מעמדה ראשונית של סובלנות יחסית למבצעים הצבאיים שלהם כנגד ישראל, לעמדה המתחלפת בין הכלת התקפותיהם בגבול,⁴² לבין גישה תוקפנית יותר של נקיטת אמצעים חריפים נגד התאים המבצעיים הסלפי'ג' האדים ועצירת ראשי הארגונים.⁴³ בייחוד נעשתה חמאס נחושה יותר ויותר להסדיר את פעולתם של ארגונים אלה ולפקח עליהם בעקבות המלחמה ברצועת עזה בינואר 2009, ובעיקר בתגובה על הסירוב החוזר ונשנה של הסלפי'ג' האדים לקבל את מרות ממשלת חמאס (לדוגמה, בהתעלמות מקריאות חמאס לכבד את הפסקת האש הלא רשמית עם ישראל, או בקריאת תיגר גלויה על מונופול הכוח של חמאס ברצועת עזה). למרות הערנות המוגברת מפני האיום הסלפי'ג' האדי, ארגונים אלו רק התחזקו בסירובם לקבל את תכתיבי ממשלת חמאס, ומפעם לפעם שבו אלה והראו נוכחות בשטח כדי לקרוא תיגר על ההגמוניה הפוליטית של חמאס ולהטיל ספק באסטרטגיה ארוכת הטווח שלה (כפי שממחיש חטיפתו ורציחתו של פעיל השלום האיטלקי אריגוני, והעלייה במספר התקפות הטילים על ישראל).

חמאס והאתגר הסלפיסטי: מה צופן העתיד?

הארגונים הסלפיסטים האלימים הפועלים בתוך רצועת עזה מהווים רשת בעלת קשרים רופפים של מיליטנטים פלסטינים, שאיחדו כוחות הן כדי לחזק את הקשרים בין המאבק הפלסטיני הלאומי לסדר היום הג'האדיסטי העל-לאומי, והן כדי לקרוא תיגר על ההגמוניה הפוליטית ומונופול הכוח שמצוי בידי ממשלת חמאס.

אף-על-פי שעוצמתם הצבאית ויכולתם המבצעית של ארגונים אלה מוגבלות, הם עדיין בגדר של אתגר אמיתי לחמאס וממשלתה. הרשת הסלפי'ג' האדית הצליחה לאיים על חמאס מנקודת מבט אידיאולוגית – הן בהאשמתה במתינות יתר, והן בהפעלת לחץ לזירוז קצב תהליכי ה"אסלום" בחברה הפלסטינית ברצועת עזה. יתרה מכך, קבוצות אלה הצליחו לגייס ולצבור אהדה בקרב אנשי הזרוע הצבאית של חמאס, וכך להציב איום אפשרי הן על הלכידות הפנימית והן על הלגיטימציה החיצונית ועל הפופולריות של התנועה. לבסוף, באמצעות שיגור טילים על ישראל בלי תיאום ובלי אישור הראו קבוצות אלה את יכולתן להסלים

את רמת העוינות כלפי המדינה היהודית בלי האישור המוקדם של ממשלת חמאס או הנהגתה.

בעתיד, הן בהקשר של המגעים המחודשים עם תנועת הפת"ח, והן בזיקה להקמת ממשלת אחדות לאומית משותפת ומעורבות רבה יותר בתהליך שלום אפשרי עם מדינת ישראל, ההשפעה המגבילה של התומכים בארגונים הסלפיסטים בתוך עזה עשויה להשפיע על רמת הגמישות האידאולוגית של חמאס ועל יכולות המשילות של התנועה. משמע, איום הלגיטימציה הסלפיסטית בתוך רצועת עזה רק מעצים את הדילמה שחמאס מתמודדת איתה מאז הניצחון בבחירות ברשות הפלסטינית בשנת 2006: כיצד ליישב בין הצרכים המעשיים של משילות בעזה להשגת מעמד והכרה בינלאומיים, תוך כדי שמירה על הנחות היסוד האידאולוגיות ועל ציבור הבוחרים הקיצוניים. מציאת האיזון בין שתי דרישות אלה נראית משימה מורכבת ביותר עקב הלחץ שמפעילים הפלגים הקיצוניים בתוך רצועת עזה.

הערות

- 1 Benedetta Berti, "Salafist-Jihadist Activism in Gaza: Mapping the Threat," *Combating Terrorism Center (CTS) Sentinel*, United States Military Academy at West Point, volume 3, Issue 5 (May 2010).
- 2 Hasan Jabr, "Al-Ayyam Opens File on Salafi Groups in the Gaza Strip," *Al-Ayyam*, May 17, 2007.
- 3 Khaled Abu Toameh, "Al-Qaida-linked terrorists in Gaza," *The Jerusalem Post*, February 6, 2005; "Al-Qa'idah Claims Attack On Palestinian Official," *Al-Arabiya*, May 21, 2006; Khaled Abu Toameh, Khaled, "'Al-Qaida In Palestine' Issues Death Threat Against Abbas. PA Foils Attempt To Kill Fatah Security Chief," *The Jerusalem Post*, May 22, 2006.
- 4 Roberto Bongiorno, "Palestinian Salafist Cell Leader Explains Anti-Hamas Objectives," *Il Sole 24 Ore*, August 18, 2009.
- 5 Ulrike Putz, "Compared to Us, Hamas Is Islamism Lite," *Der Spiegel*, July 18, 2008, <http://www.spiegel.de/international/world/0,1518,566740,00.html>
- 6 Ibid.
- 7 Amos Harel, "Terrorists who fought U.S. in Iraq make way to Gaza," *Haaretz*, August 11, 2009; "Ruling Palestine I: Gaza under Hamas," International Crisis Group, Middle East Report N°. 73, March 19, 2008, p. 26.
- 8 Khaled Abu Toameh, "Jund Ansar Allah Group Was Armed by Fatah Operatives, Hamas Claims," *The Jerusalem Post*, August 16, 2009.
- 9 "Ruling Palestine I: Gaza under Hamas," International Crisis Group; Khaled Abu Toameh, "Jund Ansar Allah Group Was Armed By Fatah Operatives, Hamas Claims. Radicals Were Latest In Gaza To Seek Imposition Of Islamic Law"; Kifah Zibun, "The Salafi Groups in Gaza Are Close to Al-Qa'idah, and Have Split from Factions Including Hamas," *Al-Sharq al-Awsat*, August 16, 2009, .
- 10 **אסלאם קיצוני בעזה**, דו"ח קבוצת המשבר הבינלאומית מס' 104, 29 במרס 2010. עמ' 14. <http://snipurl.com/3rej1> ראו גם: Daniel Williams, "Salafism: A New Threat to

- Hamas," *The New York Times*, October 29, 2009; Jonathan Spyer, "Al-Qaida-Style Islamism Comes to Gaza. Millions of Petrodollars Are Flowing In Every Month to Fund Islamist Extremists," *The Jerusalem Post*, August 20, 2009.
- Yezid Sayigh, *Hamas Rule in Gaza: Three Years On*, Crown Centre for Middle East Studies, Middle East Brief No. 41, March 2010, p. 4.
- Walid Phares, "Jihadist Games In Gaza; Western Media Must Be Careful" *The Washington Times*, August 31, 2006.
- Kifah Zibun, "The Salafi Groups in Gaza Are Close to Al-Qa'idah, and Have Split from Factions Including Hamas," *Al-Sharq al-Awsat*, August 16, 2009.
- Michael Slackman and Souad Mekhennet, "A New Group That Seems to Share Al Qaeda's Agenda," *The New York Times*, July 8, 2006; Kifah Zibun, "The Salafi Groups in Gaza Are Close to Al-Qa'idah, and Have Split from Factions Including Hamas."
- Donald Macintyre, "Tape Provides First Evidence That BBC Reporter Was Taken," *The Independent*, May 10, 2007.
- "Unidentified Gunmen Attack American School in Bayt Lahiyah," Ma'an News Agency, January 12, 2008.
- Yoram Cohen, Matthew Levitt, and Becca Wasser, "Deterred but Determined: Salafi-Jihadi Groups in the Palestinian Arena," The Washington Institute for Near East Policy, *Policy Focus* No. 99, January 2010, p. 21.
- Yanir Yagna, "Israeli teen hurt as Qassam strikes meters from Ashkelon kindergarten", *Haaretz*, December 21, 2010.
- "Al-Ayyam Interviews One Of Its Leading Figures In The Gaza Strip: Is Jaysh Al-Ummah The Palestinian Version Of Al-Qa'idah Organization?" *Al-Ayyam*, January 12, 2008.
- "IDF Troops Kill Palestinian Youth In West Bank, Two New Militant Groups Emerge," Ma'an News Agency, September 17, 2007; "The Jaysh al-Ummah [army of the nation] Brigades claimed responsibility for firing a Qa'qa rocket," Ma'an News Agency, January 12, 2008; "Jaysh al-Ummah Claims Responsibility for Sniping Two Israeli Farmers East of Al-Qararah," Ramattan News Agency, April 4, 2008.
- "Al-Ayyam Interviews One Of Its Leading Figures In The Gaza Strip: Is Jaysh Al-Ummah The Palestinian Version Of Al-Qa'idah Organization?" *Al-Ayyam*.
- "Al-Arabiya TV Airs Footage Of Al-Qa'idah-Affiliated Jaysh Al-Ummah In Gaza," *BBC Monitoring Middle East*, September 3, 2008.
- "Gaza Armed Group Says Hamas Arrested Seven Fighters," Ma'an News Agency, May 26, 2009; "Dismissed Government Releases Jaysh al-Ummah leader Abu-Hafs al-Maqdisi," Ma'an News Agency, November 2, 2010..
- Fathi Sabbah, "Gaza, a 'Suitable Greenhouse' for the 'Takfiri Groups,'" *Al-Hayat*, August 16, 2009.
- "Rafah Clashes Between Hamas Police, Salafi Group," *Al-Arabiya*, August 14, 2009.
- "Mideast: Hamas Declares Salafi Group Leader Dead; Rafah Calm," *Al-Arabiya Television*, August 15, 2009.

- Nidal al-Mughrabi, "Qaeda Ally In Gaza Defiant, Seeing New Recruits," Reuters, 27 September 16, 2009, <http://www.reuters.com/article/idUSTRE58F2AN20090916>
- "Gaza Salafi Groups Claim Firing Two "Projectiles" At Israel Agency," Ma'an 28 News Agency, October 2, 2009; Fares Akram and Isabel Kershner, "Friday Rocket From Gaza Kills Thai Worker In Israel; Attack By Jihadist Group Comes As E.U. Foreign Policy Chief Visits Region," *The International Herald Tribune*, March 19, 2010.
- Kifah Zibun, "The Salafi Groups in Gaza Are Close to Al-Qa'idah, and Have Split 29 from Factions Including Hamas."
- Hasan Jabr, "'Jaljalat' is Waiting to Carry out a Big Operation in Order to Dedicate 30 it to Bin-Ladin," *Al-Ayyam*, July 11, 2009.
- Kifah Zibun: "Salafi Jihadi Movement Leader and former leading member of 31 Al-Qassam Brigades: We Will take revenge on Hamas; Islamic Emirate Will Be Achieved," *Al-Sharq al-Awsat*, September 25, 2009.
- אסלאם קיצוני בעזה**, דו"ח קבוצת המשבר הבינלאומית מס' 104, 29 במארכ 2010. עמ' 32 17-16. <http://snipurl.com/3rej1>
- Hasan Jabr: "'Jaljalat' is Waiting to Carry out a Big Operation in Order to Dedicate 33 it to Bin-Ladin," *Al-Ayyam*.
- ראו לדוגמה הקמתו של ארגון אל-תווחיד ואל-ג'האד בשנת 2009, שנוסד עם ההידוק 34 המתמשך של המצור על עזה. Kifah Zibun, "Abu-Hamzah Al-Maqdisi to Al-Sharq Al-Awsat: We Are Not Takfiris, and We Are Proceeding with the Establishment of an Islamic Emirate," *Al-Sharq Al-Awsat*, September 5, 2009.
- Kifah Zibun, "Hamass Government Is Fighting on Two Fronts in Gaza: Launchers 35 of Rockets and Campaigners for Popular Revolutions. Arrested Some of Them and Warned Others," *Al-Sharq al-Awsat*, February 10, 2011. "New Groups Join Resistance Factions in Firing Rockets At South Israel," Ma'an News Agency, April 10, 2011.
- Matthew Kalman, "Activist's murder shakes Hamas's grip on Gaza," *The 36 Independent*, April 16, 2011.
- Joel Greenberg, "Activist in Gaza found Strangled," *The Washington Post*, April 16, 37 2011.
- Fares Akram, Isabel Kershner, "Hamas Condemns the Killing of Bin Laden," *The 38 New York Times*, May 3, 2011.
- Jonathan Spyer, "Al-Qaida-Style Islamism Comes To Gaza. Millions of 39 Petrodollars Are Flowing In Every Month to Fund Islamist Extremists," *The Jerusalem Post*; Yezid Sayigh, "Hamas Rule in Gaza: Three Years On."
- אסלאם קיצוני בעזה**, דו"ח קבוצת המשבר הבינלאומית מס' 104, 29 במארכ 2010. עמ' 40 16. <http://snipurl.com/3rej1>
- Ibid*, p. 23. 41
- Fathi Sabbah, "Hamas Government Takes Field Measures To Prevent Launch of 42 Missiles Into Israel," *Al-Hayyat*, January 14, 2011.
- Jonathan Spyer, "Al-Qaida-Style Islamism Comes To Gaza. Millions of 43 Petrodollars Are Flowing In Every Month to Fund Islamist Extremists," *The Jerusalem Post*.